

Guide til hvordan kommuner og regioner nedsætter råd, nævn og udvalg i overensstemmelse med ligestillingsloven

Indledning

Ligestillingslovens § 10a omhandler kønssammensætningen i offentlige udvalg m.v. som udpeges af kommunalbestyrelsen eller regionalrådet.

Kommuner og regioner skal ved udpegning til, eller nedsætning af, offentlige udvalg m.v. sikre, at der indstilles både en mand og en kvinde til hver post. Bestemmelserne i § 10a er i overensstemmelse med den generelle forpligtelse for offentlige myndigheder til at arbejde for at fremme ligestilling i al planlægning og forvaltning jf. ligestillingsloven § 4.

Denne guide forklarer, hvilke råd, nævn og udvalg, der er omfattet af ligestillingsloven, og hvordan kommuner og regioner skal gøre, når der skal nedsættes et råd, nævn eller udvalg, så det sker i overensstemmelse med ligestillingsloven.

Hvornår gælder ligestillingsloven?

Loven gælder for alle de råd, nævn og udvalg som kommunalbestyrelsen eller regionsrådet nedsætter, og som andre myndigheder, organisationer, foreninger eller virksomheder indstiller medlemmer til. Hermed menes alle myndigheder, organisationer, foreninger eller virksomheder, som ikke er en del af kommunen eller regionen, f.eks. også idrætsforeninger, aftenskoler eller handelsstandsforeninger. Ligestillingsloven gælder både, når der nedsættes råd, nævn og udvalg efter egen beslutning, og når de nedsættes efter lov.

Hvornår gælder ligestillingsloven ikke?

Ligestillingsloven gælder ikke, når kommunalbestyrelsen eller regionsrådet politisk skal vælge to eller flere repræsentanter blandt sine egne medlemmer til et råd, nævn eller udvalg. Her går afstemningsreglerne (f.eks. forholdstalsvalgmetoden) i loven om kommunernes styrelse forud for ligestillingsloven.

Ligestillingsloven gælder heller ikke, hvis der skal nedsættes et råd, nævn eller udvalg udelukkende bestående af kommunalt eller regionalt ansatte, og som ingen andre myndigheder, organisationer, foreninger eller virksomheder kan indstille medlemmer til. Det kunne f.eks. være interne arbejdsgrupper eller faste udvalg.

Enkelte kommuner har dog besluttet, at de vil benytte lovens princip om ligelig kønssammensætning også på udvalg, hvor loven ikke gælder. Det betyder f.eks. at de vil tilstræbe, at de folkevalgte medlemmer også tæller med i sammensætningen af et råd, nævn eller udvalg.

Hvordan nedsættes et råd, nævn eller udvalg i overensstemmelse med ligestillingsloven?

Når en kommune eller region skal indkalde forslag fra andre myndigheder, organisationer, foreninger eller virksomheder til, hvem der skal være medlem af det råd, nævn eller udvalg, der skal nedsættes, skal der stille en række krav:

- Hvis der skal indstilles ét medlem, skal der indstilles både en kvinde og en mand.

- Hvis der skal indstilles flere medlemmer, og det er et lige antal, skal der indstilles lige mange kvinder og mænd. F.eks. skal der indstilles to kvinder og to mænd, hvis der skal indstilles fire medlemmer.
- Hvis medlemmer ved afstemning vælges til indstilling af en myndigheds, organisations, forenings eller virksomheds bestyrelse, skal der også vælges lige mange kvinder og mænd til indstilling.

Hvad gør man, hvis det ikke kan lade sig gøre?

Hvis en myndighed, organisation, forening eller virksomhed, som svar på indkaldelse af indstilling, giver besked om, at det ikke kan lade sig gøre for dem at indstille lige mange kvinder og mænd, skal der stille følgende krav:

- Der skal gives en konkret begrundelse.
- Begrundelsen skal indeholde "særlige grunde" til, at kravet om lige mange kvinder og mænd ikke er fulgt i indstillingen.
- "Særlige grunde" kan f.eks. være, hvis der til det pågældende råd, nævn eller udvalg stilles krav om en særlig fagkundskab, som gør, at det ikke er muligt konkret, at indstille lige mange kvinder og mænd. Generelle betragtninger om forskellige faggruppers kønsmæssige sammensætning er ikke tilstrækkeligt som "særlige grunde".
- "Særlige grunde" kan også være, hvis den myndighed, organisation, forening eller virksomhed, der indstiller, ikke har mulighed for at indstille både kvinder og mænd, fordi det ene køn ikke er repræsenteret i de fora, som myndigheden, organisationen, foreningen eller virksomheden skal vælge fra.
- "Særlige grunde" kan også være, hvis medlemmer ved afstemning vælges til indstilling af en myndigheds, organisations, forenings eller virksomheds bestyrelse på en urafstemning eller ved direkte afstemning.

Hvad gør kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, hvis ligestillingsloven ikke er overholdt?

Hvis myndigheder, organisationer, foreninger eller virksomheder ikke har indstillet både kvinder og mænd, og ikke har givet en konkret begrundelse, der indeholder "særlige grunde", kan kommunalbestyrelsen eller regionsrådet beslutte, at pladsen skal stå tom (ubesat), hvis:

- Der er tale om lovregulerede råd, nævn eller udvalg, som ikke træffer generelle eller konkrete afgørelser, kan en enig kommunalbestyrelse eller et enigt regionsråd træffe beslutning om tomme pladser.
- Er tale om udvalg, der ikke er lovregulerede, kan et flertal i kommunalbestyrelsen eller regionsrådet træffe beslutning om tomme pladser.

Særlig undtagelse

Hvis der er tale om lovregulerede råd, nævn eller udvalg, som træffer generelle eller konkrete afgørelser, må der ikke være tomme pladser, uanset om der er indstillet både kvinder og mænd, og uanset om der er givet en konkret begrundelse eller ej.

Udpegning på baggrund af indstilling af medlemmer til råd, nævn eller udvalg

Når indstillingerne fra myndigheder, organisationer, foreninger eller virksomheder er kommet, skal de forelægges kommunalbestyrelsen eller regionsrådet. Herefter er det kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, der bestemmer, hvem der skal være medlem af det pågældende råd, nævn eller udvalg.

Indberetning

Kommuner og regioner skal hvert andet år udarbejdet en ligestillingsredegørelse, som udfyldes og sendes elektronisk til Ministeriet for Ligestilling og Kirke. Redegørelsen skal indeholde oplysninger om, hvordan kommunen eller regionen har nedsat råd, nævn og udvalg i overensstemmelse med ligestillingsloven.

Der fremgår af skemaet til indberetning af ligestillingsredegørelse, hvilke oplysninger der skal indberettes.